
Onderwerp: RIB huisvesting statushouders (15R.00665)
Betreft: Technische vragen d.d. 15 november 2015 van D66 (H. Hoogeveen)
Datum: 18 november 2015
Auteur: C. Kraan, team Onderwijs, Welzijn en Zorg

1. **Er wordt gesproken over 1.000 vluchtelingen voor de Lopikerwaard-gemeenten. In de pers las ik 600 statushouders voor Woerden. Kan er iets gezegd worden over het aantal specifiek voor Woerden?**

Antwoord:

In de jaren 2016 en 2017 moeten de Lopikerwaardgemeenten in totaal met elkaar circa 1.000 statushouders huisvesten. De verwachte taakstelling voor Woerden over deze twee jaren is in totaal 375 (150 in 2016 en 225 in 2017). Deze verwachting / prognose is gebaseerd op:

- De aangekondigde wettelijke taakstelling voor de 1^e helft van 2016.
- Een uitspraak van een vertegenwoordiger van het COA over het verwachte stijgingspercentage voor de 2^e helft van 2016 en 2017 m.b.t. de taakstelling.

Het aantal van 600 dat in de pers voor Woerden genoemd wordt is onjuist.

2. **Wat zijn GZZA-ers?**

Antwoord:

De asielzoekerscentra zitten voor een deel vol met mensen die al een verblijfsvergunning hebben, maar wachten op reguliere huisvesting in de gemeente waar zij naartoe moeten verhuizen. In veel gemeenten is dit een probleem, waardoor de uitstroom belemmerd wordt. Het GZZA (gemeentelijk zelf zorg arrangement) houdt in dat gemeenten statushouders in onzelfstandige huisvestingsvormen **mogen** huisvesten, in afwachting van het beschikbaar komen van een reguliere woning. Voorbeelden hiervan zijn vakantiehuisjes en hotelkamers. Deze statushouders blijven onder verantwoordelijkheid van het COA vallen. Gemeenten ontvangen een kleine vergoeding van het COA. Zie bijgevoegde factsheet.

3. **In de RIB staat niets over bevoegdheden. Ik mis dat hier echt (wat mij betreft hoort dat standaard in RIB's en RV's). Op welk wetsartikel is de collegebevoegdheid gestoeld? En hoe verhoudt dit zich tot de bevoegdheden van de raad op het gebied van RO en volkshuisvesting? Maar misschien is dit eerst en vooral een vraag voor de raadsgriffie.**

Antwoord:

Het realiseren van de wettelijke taakstelling is een gemeentelijke taak die gedelegeerd is aan het college van de gemeente. Vanuit de Huisvestingswet is sinds 1996 het verlenen van woonvergunningen gemandateerd aan de woningbouwcorporaties; zij voorzien de statushouders van reguliere huisvesting.

Dit project wordt met de raad gedeeld om twee redenen:

- Het onderwerp huisvesting van vluchtelingen / statushouders is politiek zeer actueel.
- Uit het project kan voortvloeien dat een bestemmingsplan mogelijk aangepast moet worden. Dit is een bevoegdheid van de raad.

Het college neemt de raad graag vroegtijdig mee in deze ontwikkelingen vanuit haar actieve informatieplicht richting de raad.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

FACTSHEET

GZZA, het Gemeentelijk Zelfzorgarrangement

Door de hoge instroom van asielzoekers naar Nederland staat de beschikbare huisvestingscapaciteit van het COA onder grote druk. Door gezamenlijke extra inspanningen op dit vlak zit er verbetering in de uitstroom naar gemeenten. Die uitstroom van vergunninghouders naar gemeenten ligt inmiddels rond de 525 vluchtelingen per week. Om de taakstelling te voldoen is gemiddeld ca 3360 p/mnd nodig terwijl de realisatie de afgelopen maanden rond de 2300 ligt. De achterstand op de taakstelling blijft toenemen. De opgelopen achterstand betreft per 1 juli 2015 bijna 5.300 vergunninghouders. Deze achterstand in combinatie met de hoge instroom maakt dat er in de tweede helft van 2015 circa 20.200 vergunninghouders gehuisvest moeten worden. Om die reden is het nodig dat naar analogie van het zelfzorg arrangement (Staatscourant nr. 30417 van 15 september 2015) er een gemeentelijk zelfzorgarrangement is ontwikkeld. In dit factsheet wordt de strekking van het gemeentelijk zelfzorgarrangement geschetst. Het factsheet is tot stand gekomen in een samenwerking tussen Rijk, IPO, VNG en het COA.

Doel van het arrangement is dat de gemeente tijdelijke opvang van vergunninghouders in woonruimtes creëert. De vergunninghouder kan dan het AZC verlaten, er komt capaciteit vrij op de COA opvanglocaties voor asielzoekers en er hoeven minder extra AZC's te komen. Voordeel voor gemeenten is dat vergunninghouders al in gemeenten zijn wat bemiddeling naar definitieve woonruimte kan vergemakkelijken. De vergunninghouders die tijdelijk zijn opgevangen, stromen door naar reguliere huisvesting. Zij blijven na beëindiging van het GZZA in de gemeente en komen dus niet meer terug bij het COA. Bij een zelfzorgarrangement gaat het echter niet om de reguliere huisvestingsprocedure die al bekend is bij de gemeenten, maar om tijdelijk onderdak. Deze vergunninghouders, die al wel gekoppeld zijn aan de gemeente, tellen voor zolang ze in een tijdelijke voorziening zitten dan ook nog niet mee voor de taakstelling. Twee weken nadat de vergunninghouder een huurcontract afsluit voor reguliere woonruimte, stopt het COA de verstrekkingen op basis van het GZZA. Vervolgens is het reguliere regime van toepassing.

Doelgroep

Het gaat om gekoppelde vergunninghouders (gezinnen en alleenstaanden) die voldoen aan onderstaande criteria:

- ze dienen redelijk zelfredzaam te zijn (zulks ter beoordeling van het COA die de vergunninghouders koppelt aan de gemeente);
- het Huisvestingstraject moet al zijn opgestart, dat wil zeggen het vergunninghoudergesprek is gevoerd, de vergunninghouder is al gekoppeld aan een gemeente en de eerste inschrijving in de Basis Registratie Persoonsgegevens (BRP) heeft al plaatsgevonden (de vergunninghouder beschikt dus al over een burgerservicenummer).

Het aanbod geldt niet voor minderjarige alleenstaande vergunninghouders en ook niet voor vergunninghouders met een hoger dan gemiddeld gezondheidsrisico. Tijdelijke opvang in een gemeente betekent voor deze laatste groep namelijk een extra verhuisbeweging en elke verhuisbeweging brengt risico met zich mee.

In wat voor soort woonruimten kunnen GZZA-vergunninghouders geplaatst worden?

Uit hoofde van het GZZA worden geen concrete huisvestingseisen gesteld aan tijdelijke opvang, dus veel is mogelijk. De minimale eisen die worden gesteld aan huisvesting zijn neergelegd in wetgeving. Hieraan zullen gemeenten moeten voldoen zodra zij een of meerdere vergunninghouders tijdelijk willen huisvesten in b.v. een leeg kantoorpand. Kort gezegd komt het er op neer dat het pand dat beschikbaar wordt gesteld voor tijdelijke opvang moet voldoen aan het Bouwbesluit (denk dan aan ventilatie, sanitaire ruimte, gas, water, licht, etc.). In de praktijk zal het meest voor de hand liggend voor gemeenten zijn om GZZA opvang te zoeken bij bed&breakfasts, vakantiehuisjes of airbnb. Het gaat hier immers om tijdelijk onderdak. Als er kantoorpanden verbouwd moeten worden valt zeker te overwegen om deze dan in te richten voor reguliere huisvesting. GZZA is een tijdelijke noodoplossing.

Voor de goede orde: er zijn 'tijdelijke' voorzieningen zoals tijdelijke woonunits en modulaire units die voldoen (of met wat aanpassingen kunnen voldoen) aan de minimale eisen die gelden voor reguliere huisvesting. In zulke situaties dient de gemeente de vergunninghouder natuurlijk meteen op reguliere basis te huisvesten, waarmee deze meetelt voor de taakstelling. Voor een overzicht van mogelijkheden verwijzen wij u naar de website van het Platform Opnieuw Thuis:

https://www.opnieuwthuis.nl/aan-de-orde/berichten/woonunits-en-modulaire-bouw?items_id=103

Ook kan de situatie ontstaan dat een vergunninghouder middels het GZZA is gehuisvest in een woonruimte die tot op dat moment niet voldoet aan de eisen die gelden voor reguliere huisvesting. Zodra die woonruimte wel voldoet aan de eisen die gelden voor reguliere huisvesting in de gemeente dan kan het GZZA worden beëindigd en zal de vergunninghouder administratief worden geregistreerd als regulier gehuisvest (en meetellen voor de taakstelling).

Relatie tot de taakstelling

Een vergunninghouder die via GZZA wordt geplaatst telt niet mee voor de taakstelling. Wel is het de bedoeling dat gemeenten vergunninghouders via GZZA huisvesten die al gekoppeld zijn aan dezelfde gemeente.

De procedure

Een vergunninghouder die gebruik maakt van GZZA moet vervolgens in diezelfde gemeente op reguliere basis worden gehuisvest. Vergunninghouder keren na beëindiging van het GZZA niet terug naar de COA opvang als de maximale termijn van een opvang op basis van een GZZA is verstreken. Dit vergt van gemeenten dat zij bij de plaatsing van vergunninghouders op reguliere basis prioriteit geven aan die vergunninghouders die gebruik maken van het GZZA.

Hoe lang kan een vergunninghouder gebruik maken van GZZA?

Een vergunninghouder kan maximaal zes maanden gebruik maken van GZZA. De huidige wachttijd op een reguliere woning voor vergunninghouders is 5,5 maand. Deze wachttijd hoort 3,5 maand te zijn. Deze vergunninghouders moeten dan ook na een zes maanden doorstromen naar een reguliere woning in dezelfde gemeente. Na zes maanden telt een vergunninghouder dus mee voor de taakstelling en zal hij gebruik maken van gemeentelijke voorzieningen.

Kan een gemeente via GZZA ook vergunninghouders opnemen die niet gekoppeld zijn aan dezelfde gemeente?

Ja dat is mogelijk. De gemeente ontvangt in eerste instantie de aan die gemeente gekoppelde vergunninghouders. Als een gemeente meer plaatsen beschikbaar heeft dan dat er gekoppelde vergunninghouders beschikbaar zijn kan hij contact opnemen met COA om te bekijken welke mogelijkheden er zijn om meer vergunninghouders te koppelen.

Voor welke periode geldt GZZA?

Het huidige GZZA is voor één jaar opengesteld tot september 2016. Vergunninghouders kunnen dus vooralsnog tot maart 2016 instromen in het GZZA. De termijn van één jaar is inhoudelijk gezien redelijk, aangezien het initiatief van VNG en COA bedoeld is als een tijdelijke impuls om ruimte te creëren in opvangcapaciteit. Uiteindelijk doel is dat we het GZZA niet meer nodig hebben en kunnen intrekken.

Contract - financieel

De gemeente kan zelf op zoek gaan naar woonruimten en vervolgens melden aan het COA dat er woonruimte is ten behoeve van het GZZA. De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van de woonruimte.

Het COA betaalt de gemeenten een tegemoetkoming in de kosten voor huur, onderhoud, inrichting, leegstandskosten en kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie (gemeente apparaatskosten). Het gaat dus niet om een tegemoetkoming voor investeringen in woonruimten. Het afgesproken bedrag is €100 per persoon per week.

De andere componenten (eet- en zakgeld, conform de regeling verstrekkingen asielzoekers) worden rechtstreeks aan de vergunninghouder verstrekt. De vergunninghouder krijgt dit bedrag op een tegoedkaart (moneycard) gestort. De COA-regeling voor de vergoeding van ziektekosten is gewoon van kracht.

Op welke manier wordt de tegemoetkoming aan gemeenten uitgekeerd?

Het COA werkt in overleg met VNG en V&J uit welke betalingsmethode gehanteerd gaat worden.

Wet- en regelgeving

Regeling verstrekkingen asielzoekers

Alle vergunninghouders die verblijven in een GZZA voorziening vallen volledig onder de Regeling Verstrekkingen Asielzoekers (Rva 2005). Dit betekent dat ze in de gemeente waarin ze tijdelijk zijn opgevangen geen aanspraak kunnen maken op een bijstandsuitkering. De 'wooncomponent' van deze regeling wordt door het COA uitgekeerd aan de GZZA-gemeente en niet aan de vergunninghouder.

Vergunninghouders hebben geen meldplicht meer in het kader van hun asielprocedure als ze gebruik maken van een GZZA voorziening. Wel moeten ze het COA verzoeken de Rva-verstrekkingen te continueren zolang er nog geen definitieve huisvesting is gevonden (zie artikel 12 van de Rva 2005). Voor vergunninghouders die tijdelijk gaan wonen in een GZZA-voorziening geldt dat zij zich eens in de twee weken bij het COA moeten melden. Ze reizen hiertoe naar de dichtstbijzijnde COA-locatie. Reiskosten worden vergoed conform het COA-verstrekkingenbeleid.

Het niet op tijd verzoeken om de Rva te verlengen heeft als consequentie dat de vergunninghouder direct wordt uitgeschreven uit de opvang, geen Rva meer ontvangt en de GZZA-woning moet verlaten. (zie artikel 7 Rva 2005). Deze meldplicht is zo ingericht om te borgen dat dat de vergunninghouder bij het COA niet uit het oog raakt. In de praktijk zal dit naar verwachting niet veel problemen opleveren. Het COA informeert haar bewoners nadrukkelijk over dit aspect en daar waar nodig wordt maatwerk toegestaan. Voor meer informatie kunt u het besluit GZZA vinden in de Staatscourant oktober 2015.

Basis Registratie Persoonsgegevens (BRP)

Alle vergunninghouders die deelnemen aan het GZZA beschikken al over een burgerservicenummer (bsn). De eerste inschrijving in de BRP heeft dus plaatsgevonden in de azc-gemeente waar de vergunninghouder eerder verbleef. Alle vergunninghouders die deelnemen aan de GZZA-regeling schrijven zich vervolgens over naar de gemeente waar de tijdelijke opvang is.

Begeleiding

De dichtstbijzijnde COA-locatie is verantwoordelijk voor de voorlichting en begeleiding van de vergunninghouders. Deze begeleiding is op afstand. De vergunninghouder kan voor vragen en ondersteuning contact op nemen met het COA of naar de COA-locatie reizen.

Voor vertrek naar de GZZA-woning informeert het COA de vergunninghouder over zijn rechten en plichten en organisatie van zorg.

De vergunninghouder mag op de dichtstbijzijnde COA-locatie deelnemen aan het pre-inburgeringsprogramma van het COA, bestaande uit NT2-lessen en lessen Kennis van de Nederlandse maatschappij. Reiskosten hiervoor worden conform het COA-verstrekkingenbeleid vergoed (vanaf meer dan 10 km enkele reis). De vergunninghouder ontvangt voor vertrek een (vertaalde) factsheet met de belangrijkste informatie over het GZZA.

Onderwijs

De gemeente organiseert de inschrijving van de kinderen op een lokale school. Voor ondersteuning bij onderwijsvraagstukken kunnen gemeenten, scholen en schoolbesturen terecht bij het Lowan (Landelijke Onderwijs Werkgroep voor Asielzoekers en Nieuwkomers; www.LOWAN.nl).

Zorg

De gemeente regelt dat vergunninghouders die tijdelijk in een GZZA-woning verblijven terecht kunnen bij een plaatselijke huisarts. Voor het vertrek naar de GZZA-woning informeert het COA de vergunninghouder over de organisatie van zorg. Qua kosten vallen vergunninghouders die gebruik maken van GZZA onder de zorgverzekering van COA (Menzis). Een noodzakelijke uitzondering op de lokale zorg betreft een afspraak met de tandarts. Hiervoor dient de vergunninghouder contact op te nemen met de Praktijklijn GCA (0 881 122 112)

Kan een gemeente via GZZA ook vergunninghouders bij particulieren plaatsen?

Het wordt niet uitgesloten. Ervaringen uit de jaren '90 geven echter aan dat hier risico's aan zitten. Zo hebben de gastgezinnen ook begeleiding nodig en komen zij mogelijk met financiële en emotionele lasten te zitten.

Ondersteuning COA

1. Voor inhoudelijke vragen over het Gemeentelijk Zelfzorg Arrangement kunt u terecht bij de VNG, OndersteuningsTeam Asiel/Vergunninghouders (OTAV): otav@vng.nl.
2. Voor vragen rondom de taakstelling kunt u terecht bij helpdeskuitvoering@coa.nl of 0800-0238023.
3. Inhoudelijke vragen kunnen ook lokaal gesteld worden aan de regievoerders van het COA.
4. Voor het daadwerkelijk melden van aantallen te plaatsen vergunninghouders kunt u zich wenden tot uitstroomondersteuning@coa.nl. Achter deze mailbox zitten de medewerkers die de noodzakelijke administratieve handelingen kunnen verrichten.